

УДК 378.22:011.3–051:81'243(410)(043.5)
DOI: <http://doi.org/10.5281/zenodo.2025832>
ORCID 0000-0002-9894-4944

УМОВИ ЕФЕКТИВНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ ПОЗААУДИТОРНОЇ РОБОТИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ

Ольга Палеха

У статті на основі детального вивчення технології організації самостійної позааудиторної роботи майбутніх учителів іноземної мови у вищих навчальних закладах Великої Британії визначено педагогічні умови її ефективного реалізації. Під зовнішніми умовами розглянуто розробку єдиної стратегії організації самостійної позааудиторної роботи майбутніх учителів іноземної мови на рівні закладу вищої освіти, факультету, кафедри, мовного центру та створення оптимального навчального середовища. Внутрішньою умовою ефективною організації самостійної позааудиторної роботи визначено позиціонування майбутнього вчителя іноземної мови як активного суб'єкта здобуття знань, умінь і навичок поза аудиторією, який вирізняється особистісними характеристиками, специфічними вміннями та навичками. З урахуванням визначених умов ефективною організації самостійної позааудиторної роботи майбутніх учителів іноземної мови у закладах вищої освіти Великої Британії, які відповідно до об'єктивної чи суб'єктивної їх обумовленості поділено на дві групи – зовнішні та внутрішні, з'ясовано, що зовнішні педагогічні умови передбачають: розробку єдиної стратегії організації самостійної роботи на рівні університету, факультету, кафедри, мовного центру та врахування принципу автономії функціонування вищів; створення ефективного навчального середовища, що представлено як матеріальні ресурси, кадрові ресурси, навчально-методичні та інформаційні ресурси, ресурси контролю та оцінювання. Внутрішньою педагогічною умовою технології ефективною організації самостійної позааудиторної роботи майбутніх учителів іноземної мови визначено позиціонування студента як активного суб'єкта навчального процесу.

Ключові слова: самостійна позааудиторна робота, майбутні вчителі іноземної мови, умови організації, заклади вищої освіти.

Постановка проблеми. Інтеграція України до світового освітнього простору зумовлює пошук нових підходів до здійснення фахової підготовки вчителів іноземної мови, здатних на високому рівні використовувати надбання зарубіжної і вітчизняної науки й практики. Звернення до реформаторського досвіду педагогічної освіти інших країн, зокрема Великої Британії є запорукою досягнення високих результатів підготовки вчителів іноземної мови. На особливу увагу заслуговує організація самостійної позааудиторної роботи студентів у британських закладах вищої освіти, яка вирізняється добровільністю виконання завдань, відсутністю суворої регламентації в часі, зменшенням ролі керівництва з боку викладача та вибудовуванням власної освітньої траєкторії, що є запорукою формування кваліфікованого фахівця з високим рівнем самоактуалізації та готового до саморозвитку й самореалізації.

Аналіз досліджень і публікацій. Приєднання України до Болонського процесу та необхідність імплемувати зарубіжний досвід у систему вищої педагогічної освіти активізували науковий та практичний інтерес освітянських кіл до багаторічних традицій організації самостійної роботи студентів у закладах вищої освіти Великої Британії, які обґрунтовані провідними британськими вченими. А. Джонс, Д. Гарднер, П. Кенді, Б. Кларк, С. Хігінс розкрили питання керівництва самостійною позааудиторною роботою студентів; Б. Джойс, М. Вейл, Д. Голдінг, М. Хант, П. Хілз розглянули види і форми

організації самостійної позааудиторної роботи; Дж. Броуд, Ф. Джоунс, І. Дікенсон, Р. Тайлер, М. Тейлор, С. Тухей висвітлили теоретичні аспекти побудови навчального плану та підходи до визначення змісту самостійної позааудиторної роботи. Вітчизняні науковці (Н. Авшенюк, Ю. Алфьорова, В. Базуріна, Н. Бідюк, О. Глузман, І. Задорожна, Ю. Кіщенко, І. Ковалинська, С. Ковальова, А. Парінова, Л. Пуховська, А. Соколова, О. Хижняк, Н. Яцишин), урахувавши доцільність використання британського досвіду в системі професійної підготовки вчителів іноземної мови в Україні, у своїх наукових дослідженнях розглянули структуру британської педагогічної освіти, тенденції її розвитку, шляхи реформування, зміст, методи і форми організації навчання майбутніх учителів у британських закладах вищої освіти.

Проте проблема визначення умов ефективної організації самостійної позааудиторної роботи майбутніх учителів іноземної мови у Великій Британії до сьогодні не була ґрунтовно досліджена. Вона потребує чіткого узгодження з цілями професійної підготовки, а ефективність її, у першу чергу, залежить від визначення і дотримання низки важливих умов, що обумовлює визначення **мети статті** – проаналізувати умови ефективної організації самостійної позааудиторної роботи майбутніх учителів іноземної мови у закладах вищої освіти Великої Британії.

Виклад основного матеріалу. У закладах вищої освіти Великої Британії функціонує технологія організації самостійної позааудиторної роботи майбутніх учителів іноземної мови, яка відображає послідовне виконання трьох етапів: проєктивно-конструктивний, організаційно-технологічний і результативний. Аналіз умов її функціонування дасть можливість використати її елементи у навчальному процесі вищих навчальних закладів України [2].

У нашому дослідженні умови визначаються як структурна оболонка [1] технології організації самостійної позааудиторної роботи, бо завдяки педагогічним умовам реалізуються її компоненти – зміст, принципи, види, форми і дидактичні ресурси. На нашу думку, у системі самостійної позааудиторної роботи університетів Великої Британії можна виділити *зовнішні* та *внутрішні* педагогічні умови, які сприяють її ефективній організації.

Аналіз державних документів Великої Британії у галузі освіти (Доповіді Інспекторату Її Величності «Розвиток курсу підготовки бакалаврів педагогіки»; циркулярів: 18/89 – «Про умови здобуття вищої освіти», 24/89 – «Базова підготовка вчителя: затвердження програм»; «Доповіді Дерінга» Національного комітету із питань вищої освіти Великої Британії тощо) засвідчив значущість самостійної позааудиторної роботи у системі професійної підготовки у вищих навчальних закладах Великої Британії. Поряд з цим, на думку науковців Саутгемптонського університету, які представляють Центр вивчення іноземних мов та мережу мовної підтримки Ceil [16], потребують уваги питання визначення єдиної стратегії організації самостійної позааудиторної роботи на рівні університетів та розробки відповідних нормативних положень, які враховують специфіку організації навчального процесу конкретного університету, факультету, кафедри, мовного центру. Вони вважають необхідним дотримання єдиних міжвідомчих зобов'язань, узгодження підходів до реалізації змістового та організаційного складників самостійної позааудиторної роботи та забезпечення її відповідними дидактичними ресурсами.

Політика обміну передовим досвідом між ЗВО у ключових областях освіти зумовлює розробку стратегії організації самостійної позааудиторної роботи, яка має бути представлена, на думку науковців, у стратегічному (нормативному) документі, наприклад у «Положенні про організацію самостійної позааудиторної роботи», який ґрунтується на запиті, досвіді та напрацюваннях вищого навчального закладу. Структура

такого документа рекомендовано включати питання визначення перспективних напрямів організації самостійної позааудиторної роботи; організації відповідних структурних підрозділів (наприклад, центрів для самостійного навчання); фінансування; забезпечення студентів та викладачів належною матеріально-ресурсною базою (зокрема, методичними матеріалами, інформаційними пакетами); підготовки людських ресурсів (спеціального персоналу), чия діяльність з організації самостійної позааудиторної роботи має бути професійно зорієнтованою. Цей документ узгоджується з навчальним планом підготовки майбутніх учителів іноземної мови, відповідними навчальними програмами, містить опис змістових модулів для самостійної позааудиторної опрацювання, які спрямовані на розвиток професійно зорієнтованих знань, умінь і навичок та формування уявлення про значущість самостійної позааудиторної роботи для подальшої успішної професійної діяльності [16].

Отже, важливою зовнішньою умовою організації самостійної позааудиторної роботи є розробка єдиної стратегії її організації на рівні закладу вищої освіти, факультету, кафедри, мовного центру.

Реалізація цієї стратегії відбувається, у першу чергу, шляхом створення відповідного ефективного навчального середовища. Британський науковець Дж. Макбес [13] виділив основні складники сприятливого навчального середовища: людські ресурси, матеріальні ресурси, простір очікувань, часовий простір і фізичний простір. Під фізичним простором дослідник розуміє місце, де безпосередньо відбувається самостійна позааудиторна робота – вдома, у бібліотеках, мовних центрах, різноманітних відділеннях при університетах, створених спеціально для самостійного виконання студентами навчальних завдань. Часовий простір – регламентує кількість навчальних годин з того чи іншого предмета, які відведені навчальним планом на самостійне опрацювання студентом відповідного навчального матеріалу. Простір очікувань як складник навчального середовища передбачає бажання та вмотивованість студента ефективно самостійно працювати і в залежності від очікувань результатів своєї діяльності безпосередньо коригувати процес оволодіння змістом самостійної позааудиторної роботи.

Матеріальними ресурсами Дж. Макбес називає дидактичні ресурси організації самостійної позааудиторної роботи (підручники, навчальні посібники, комп'ютерні програми, аудіо та відеокасети тощо) [13].

Вивчення досвіду організації самостійної позааудиторної роботи майбутніх учителів іноземної мови у закладах вищої освіти Великої Британії та врахування поглядів вищезазначених науковців дозволило нам виділити ще одну зовнішню педагогічну умову ефективності даного процесу – створення оптимального навчального середовища, яке передбачає наявність матеріальних, кадрових, навчально-методичних та інформаційних ресурсів, ресурсів контролю та оцінювання.

Особливістю системи вищої педагогічної освіти у Великій Британії є функціонування на базі вищих навчальних закладів спеціальних центрів, основною метою яких є допомога студентам в організації самостійної позааудиторної роботи. Прикладами таких центрів є Центр оптимізації самостійної роботи (Centre for Excellence in Independent Learning) у Манчестерському університеті, Студентський центр самостійної роботи (Student Independent Learning Centre) Йоркського університету, Центр самостійної роботи (Independent Learning Centre) Бірмінгемського університету. Наприклад, в університеті графства Уорвік створена потужна мережа лінгафонних кабінетів [14], які функціонують у межах роботи мовного центру. Отримання будь-яких консультацій, порад та рекомендацій у таких центрах є абсолютно безкоштовним для майбутніх учителів іноземної мови. Їх робота регламентується та підпорядковується

адміністрації університету. Завдання таких центрів полягають у створенні комфортних умов навчання для студентів, допомозі майбутнім учителям іноземної мови у визначенні власних навчальних потреб та вибудовуванні ефективної стратегії їх задоволення самостійно та у позааудиторний час, проведенні різноманітних навчальних семінарів.

Аналіз організації самостійної позааудиторної роботи в Кембріджському університеті, в університеті графства Уорвік, Ньюкаслському університеті, Лестерському університеті, Лондонському королівському коледжі дає підстави констатувати наявність необхідного аудиторного фонду для самостійної позааудиторної роботи, зокрема лінгафонних кабінетів, читальних залів, мовних центрів, спеціалізованих аудиторій для виконання самостійної позааудиторної роботи («мовчазні» кімнати – silent rooms, «тихі» кімнати – quiet rooms) [15; 5].

Пріоритетним у процесі організації сприятливого навчального середовища для самостійної позааудиторної роботи є використання новітніх інформаційних і комунікаційних технологій. Університети забезпечені аудиторіями, оснащеними мультимедійним обладнанням, комп'ютерною технікою із різноманітним програмним забезпеченням, Інтернетом, мобільними пристроями тощо. У британських університетах простежується тенденція домінування у користуванні майбутніх учителів іноземної мови електронними бібліотеками для пошуку необхідної інформації у порівнянні з традиційними. Вплив та значення новітніх інформаційних і комунікаційних технологій у сучасному освітньому просторі Великої Британії висвітлені у дослідженнях Д. Малоне, М. Мока, Д. Сміта, В. Уілсона, Д. Хіндса, Й. Чена. Науковці наголошують, що використання новітніх інформаційних і комунікаційних технологій дозволяє полегшити оцінювання та вимірювання рівня ефективності організації самостійної позааудиторної роботи; підвищити швидкість доступу студентів і викладачів до необхідної сучасної навчальної інформації; стимулювати зворотній зв'язок між студентом і викладачем; зняти психологічні бар'єри у спілкуванні між студентом і викладачем та сприяє активній взаємодії молоді між собою під час самостійного опрацювання навчального матеріалу [6].

Важливою умовою функціонування навчального середовища є належний рівень кадрових ресурсів, що передбачає наявність викладача або радника, який має спеціальну підготовку, сформовані відповідні знання, уміння та навички т'ютора, практичний досвід з організації ефективної самостійної навчальної діяльності майбутніх фахівців [11].

Робота студента в аудиторії передбачає домінування ролі викладача, який озвучує мету вивчення курсу, пропонує завдання для виконання, подає інформацію про розподіл часу, про навчальні матеріали, забезпечує зворотній зв'язок між студентом та викладачем, аргументує послідовність дій студента та викладача тощо. У процесі самостійної позааудиторної роботи ключовою фігурою даного процесу є студент, у якого мають бути сформовані життєво необхідні уміння і навички самостійної роботи. На нашу думку, успішне виконання самостійної роботи студентом не може відбуватися автоматично. Під час її виконання студент має стати для самого себе т'ютором.

Зазначимо, що роль викладача, радника у цьому процесі є важливою та багатоаспектною. Він має підтримувати ідеальний баланс у стосунках викладач-студент, не домінувати над ним, а допомагати йому [14]. До викладача у процесі організації самостійної позааудиторної роботи студентів висувається низка вимог, невідповідність яким значно знижує ефективність здобуття знань студентами поза аудиторією.

Високий рівень забезпечення майбутніх учителів іноземної мови навчально-методичними та інформаційними ресурсами є умовою ефективного засвоєння ними змісту самостійної позааудиторної роботи. Аналіз організації самостійної позааудиторної

роботи в Кембріджському університеті, в університеті графства Уорвік, Ньюкаслському університеті, Лестерському університеті, Лондонському королівському коледжі дав підстави стверджувати, що навчально-методичне та інформаційне забезпечення представлене необхідною кількістю наукової, навчальної та методичної літератури; навчально-методичними комплексами; навчальними матеріалами на електронних носіях; великим набором варіантів завдань; методичними рекомендацій щодо їх виконання в режимі індивідуальної самостійної роботи; іншомовними періодичними виданнями [16].

Ефективне навчальне середовище передбачає наявність ресурсів контролю та оцінювання, які дають можливість визначити навчальні досягнення студентів та скорегувати їхні подальші навчальні дії. Контроль здійснюється у напрямі організації самого процесу самостійної роботи та у напрямі становлення та розвитку професійних здібностей, компетентностей, фахових знань, умінь та навичок.

Викладачі та адміністрація вищих навчальних закладів Великої Британії – С. Браун (Оксфордський центр розвитку кадрів), Б. Сінклер, Г. Фалчер (університет графства Суррей) – дискутують стосовно того, що оцінювати – чи результат самостійної позааудиторної роботи студента, чи сам процес самостійного здобуття знань студентом. Також обговорюється питання результативності навчальних досягнень студента, щоб визначити, чи є його досягнення у вивченні іноземної мови результатом власної самостійної роботи, чи результатом тісної співпраці з більш досвідченим викладачем або порадиником. Тому критеріями об'єктивного оцінювання визначаються валідність, надійність та справедливість [3].

Акцентування значущості самостійної позааудиторної роботи у закладах вищої освіти Великої Британії змінює традиційну систему викладання, де домінуюча роль належить викладачеві або порадинику, який передає «готові» знання і формує репродуктивний вид мислення, на систему професійної підготовки, в якій студент виступає суб'єктом – активним, високо вмотивованим, креативним, відкритим для майбутньої інноваційної самостійної професійної діяльності. Тому внутрішньою умовою ефективно організації самостійної позааудиторної роботи є позиціонування студента як активного суб'єкта здобуття знань, умінь та навичок поза аудиторією.

Педагогічною умовою, що значно впливає на ефективність самостійної позааудиторної роботи, на думку британських авторів (П. Бенсона, Х. Холіка, В. Харлея тощо), є особисті характеристики майбутніх учителів іноземної мови, зокрема вмотивованість, самостійність, психологічна готовність до виконання самостійної позааудиторної роботи тощо [4; 8].

У дослідженнях, проведених Р. Гарднером, В. Ламбертом, Р. Оксфордом, Дж. Шірінгом, наголошується на важливості мотивації студента до самостійної позааудиторної роботи з іноземної мови як найбільш визначальної внутрішньої умови для її успішного виконання. Для самостійних, амбітних студентів це важлива умова досягти позитивних результатів у вивченні іноземної мови. Сильна мотивація забезпечує якісне виконання завдання, довготривалу працездатність, зосередженість студента [12].

Сформована у майбутніх учителів іноземної мови самостійність або автономність дозволяє їм максимально ефективно засвоювати зміст навчальної дисципліни поза аудиторією. Формування самостійності студента є ключовим завданням викладача у процесі організації самостійної позааудиторної роботи [4]. Можемо констатувати, що демократична система освіти у Великій Британії враховує потреби й вибір студента і сприяє формуванню самостійності.

Ефективність і ступінь успішності самостійної пізнавальної діяльності студента також залежать від рівня його психологічної готовності. На думку В. Харвей підтримка позитивних очікувань студентів та їх впевненості у власних здібностях; посилення

позитивних емоцій є запорукою готовності до виконання самостійної позааудиторної роботи. Відповідно особистість має володіти необхідними знаннями, уміннями та навичками [7]. На думку британських дослідників Б. Мейера, В. Харвей, Н. Хейвуда, у процесі самостійної діяльності студент повинен навчитися розвивати: прагнення до досягнення успіхів в навчально-професійній діяльності; креативність мислення, творчу уяву; здатність керувати власними емоційними станами в умовах самостійної позааудиторної роботи; наполегливість, цілеспрямованість у діяльності, у подоланні труднощів; здатність самостійно робити вибір, приймати рішення; уміння управляти собою в стані пошуку [9].

Комплексний розвиток вищезазначених якостей у майбутніх учителів іноземної мови у процесі виконання ними самостійної позааудиторної роботи визначає їхню індивідуальність як майбутніх фахівців, формує загальні професійно значущі властивості та якості. Від того, як швидко студентові вдається розвинути й закріпити ці якості, як швидко він стає свідомим і зрілим організатором і якісним виконавцем самостійної позааудиторної роботи, залежить його успіх як студента й фахівця надалі. Усі перераховані характеристики, необхідні для ефективної самостійної позааудиторної роботи, є складниками динамічної структури особистості, впливають і взаємодіють один з одним [7].

Внутрішньою умовою, що впливає на успішність виконання майбутніми учителями іноземної мови самостійної позааудиторної навчальної діяльності є сформованість спеціальних умінь та навичок. Аналізу цього питання присвячені наукові доробки британських учених Б. Меєра, Д. Сачева, С. Фарадея, Н. Хейвуда. Науковці виділяють три групи вмінь, необхідних студенту: когнітивні або пізнавальні, метакогнітивні та афективні. Важливість пізнавальних умінь для виконання навчальної діяльності поза аудиторією підкреслена такими авторами, як Д. Малоне, Д. Сміт, А. Кар та інші. С. Бішоп присвятив свої наукові доробки дослідженню афективних умінь, серед яких найважливішим вважає мотивацію. Метакогнітивні вміння є об'єктом наукового пошуку М. Балока та Н. Масчемпа [9; 10].

Висновки. Проведене дослідження дозволило визначити умови ефективної організації самостійної позааудиторної роботи майбутніх учителів іноземної мови у закладах вищої освіти Великої Британії, які відповідно до об'єктивної чи суб'єктивної їх обумовленості поділяються на дві групи – зовнішні та внутрішні. Зовнішні педагогічні умови передбачають: розробку єдиної стратегії організації самостійної роботи на рівні університету, факультету, кафедри, мовного центру та врахування принципу автономії функціонування вишів; створення ефективного навчального середовища, що представлено як матеріальні ресурси, кадрові ресурси, навчально-методичні та інформаційні ресурси, ресурси контролю та оцінювання. Внутрішньою педагогічною умовою технології ефективної організації самостійної позааудиторної роботи майбутніх учителів іноземної мови є позиціонування студента як активного суб'єкта навчального процесу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Малихін О. В. Організація самостійної навчальної діяльності студентів вищих педагогічних навчальних закладів : теорет.-метод. аспект : монографія / Олександр Володимирович Малихін. – Кривий Ріг : Видавничий дім, 2009. – 307 с.
2. Палеха О. М. Організація самостійної позааудиторної роботи майбутніх учителів іноземної мови у вищих навчальних закладах Великої Британії : дис... канд. пед. наук : 13.00.04 / Палеха Ольга Миколаївна. – Київ, 2016. – 264 арк.
3. Allford D. Language, Autonomy and the New Learning Environments / Douglas Allford, Norbert Pachler. – Peter Lang, 2007. – 292 p.

4. Benson Ph. Teaching and Researching Autonomy in Language Learning : Applied Linguistics in Action / Phil Benson, William Grabe, Fredricka L. Stoller. – Pearson Education, 2001. – 260 p.
5. Burns A. The Cambridge Guide to Second Language Teacher Education. Books for Language Teachers / Anne Burns, Jack C. Richards. – Cambridge : University Press, 2009. – 325 p.
6. Gibbs G., Habeshaw T. An Introduction to Assessment: Induction Pack 4 / G. Gibbs, T. Habeshaw. – Birmingham, Standing Conference on Educational Development ., 1990. – P. 8.
7. Harvey-Smith V. Fostering Independent learning. Practical Strategies to promote Student Success / Virginia Harvey-Smith, Loise A. Chickie-Wolfe. – New York ; London : The Guilford Press, 2007. – 256 p.
8. Holec H. Autonomy and Foreign Language Learning / H. Holec. – Oxford : Pergamon, 1981. – 64 p.
9. Independent Learning. Literature Review. Learning and Skills Network / B. Meyer, N. Haywood, D. Sachev, S. Faraday ; Department for Children, Schools and Families. – 2008. – 72 p.
10. Keefe J.W. Student Learning Styles – Diagnosing and Prescribing Programs / James W. Keefe. – Reston, VA: National Association of Secondary Schools Principals. –1979. – 57 p.
11. Kesten C. Independent Learning / C. Kesten. – Saskatchewan : Saskatchewan Education, 1987.
12. Learner Difference in Independent Language Learning Contexts [Electronic resource] / Stella Hurd // Ciel Language Support Network. – Electronic text data. – 2012. – Mode of access: <https://www.llas.ac.uk/resources/gpg/1573>
13. MacBeath J. Learning for Yourself: Supported Study in Strathclyde Schools / John MacBeath. – Strathclyde : Strathclyde Regional Council., 1993. – 97 p.
14. McDonough S., Archibald A. Learner Strategies: An Interview with Steven McDonough / S. McDonough., Archibald A // ELT Journal. – 2006. – Vol. 60. – P. 63–70.
15. Petty G. Teaching Guide : a Practical Guide / Geoffrey Petty. – Nelsone : Thornes Ltd, 2004. – 564 p.
16. Supporting Independent Language Learning: Development for Learners and Teachers [Electronic resource] / Ciel Language Support Network. – Electronic text data. – 2012. – Mode of access: <https://www.llas.ac.uk/resources/gpg/1410>

REFERENCES

1. Maly`xin O. V. Organizaciya samostijnoyi navchal`noyi diyal`nosti studentiv vy`shhy`x pedagogichny`x navchal`ny`x zakladiv: teorem.-metod. aspekt [Organization of Independent Learning of Students of Higher Educational Institutions : Theoretical and Methodical Aspects] : monografiya / Oleksandr Volody`my`rovych Maly`xin. – Kry`vy`j Rig : Vy`davny`chy`j dim, 2009. – 307 s.
2. Palexa O. M. Organizaciya samostijnoyi pozaudy`tornoyi roboty` majbutnix uchy`teliv inozemnoyi movy` u vy`shhy`x navchal`ny`x zakladax Vely`koyi Bry`taniyi [Organization of Independent Learning of Future Foreign Language Teachers at Higher Educational Institutions of Great Britain]: dy`s... kand. ped. nauk : 13.00.04 / Palexa Ol`ga My`kolayivna. – Ky`yiv, 2016. – 264 ark.
3. Allford D. Language, Autonomy and the New Learning Environments / Douglas Allford, Norbert Pachler. – Peter Lang, 2007. – 292 p.
4. Benson Ph. Teaching and Researching Autonomy in Language Learning : Applied Linguistics in Action / Phil Benson, William Grabe, Fredricka L. Stoller. – Pearson Education, 2001. – 260 p.
5. Burns A. The Cambridge Guide to Second Language Teacher Education. Books for Language Teachers / Anne Burns, Jack C. Richards. – Cambridge : University Press, 2009. – 325 p.
6. Gibbs G., Habeshaw T. An Introduction to Assessment: Induction Pack 4 / G. Gibbs, T. Habeshaw. – Birmingham, Standing Conference on Educational Development ., 1990. – P. 8.
7. Harvey-Smith V. Fostering Independent learning. Practical Strategies to promote Student Success / Virginia Harvey-Smith, Loise A. Chickie-Wolfe. – New York ; London : The Guilford Press, 2007. – 256 p.
8. Holec H. Autonomy and Foreign Language Learning / H. Holec. – Oxford : Pergamon, 1981. – 64 p.

9. Independent Learning. Literature Review. Learning and Skills Network / B. Meyer, N. Haywood, D. Satchell, S. Faraday ; Department for Children, Schools and Families. – 2008. – 72 p.
10. Keefe J.W. Student Learning Styles – Diagnosing and Prescribing Programs / James W. Keefe. – Reston, VA: National Association of Secondary Schools Principals. – 1979. – 57 p.
11. Kesten C. Independent Learning / C. Kesten. – Saskatchewan : Saskatchewan Education, 1987.
12. Learner Difference in Independent Language Learning Contexts [Electronic resource] / Stella Hurd // Ciel Language Support Network. – Electronic text data. – 2012. – Mode of access: <https://www.llas.ac.uk/resources/gpg/1573>
13. MacBeath J. Learning for Yourself: Supported Study in Strathclyde Schools / John MacBeath. – Strathclyde : Strathclyde Regional Council., 1993. – 97 p.
14. McDonough S., Archibald A. Learner Strategies: An Interview with Steven McDonough / S. McDonough., Archibald A // ELT Journal. – 2006. – Vol. 60. – P. 63–70.
15. Petty G. Teaching Guide : a Practical Guide / Geoffrey Petty. – Nelson : Thornes Ltd, 2004. – 564 p.
16. Supporting Independent Language Learning: Development for Learners and Teachers [Electronic resource] / Ciel Language Support Network. – Electronic text data. – 2012. – Mode of access: <https://www.llas.ac.uk/resources/gpg/1410>

PALEKHA O.

THE PRECONDITIONS OF EFFICIENT PLANNING OF EXTRACURRICULAR INDEPENDENT WORK OF FUTURE FOREIGN LANGUAGE TEACHERS IN HIGHER EDUCATIONAL ESTABLISHMENTS OF GREAT BRITAIN

In the article, based on a detailed study of the technology of organizing independent extra-auditing work of future teachers of foreign languages in higher education institutions of Great Britain, the pedagogical conditions for its effective implementation are determined. Under the external conditions, the development of a unified strategy for organizing independent extra-curriculum work of future foreign language teachers at the level of institution of higher education, faculty, department, language center and creation of an optimal learning environment is considered. The internal condition for the effective organization of independent extra-curriculum work is the positioning of the future teacher of a foreign language as an active agent of acquiring knowledge, skills which is distinguished by personal characteristics, specific skills and abilities. Taking into account the certain conditions for the effective organization of independent extra-curriculum work of future foreign language teachers in higher education institutions in the UK, which according to their objective or subjective determinants are divided into two groups, external and internal, it is understood that external pedagogical conditions include: development a unified strategy of organization of independent work at the level of the university, faculty, department, language center and taking into account the principle of the autonomy of the functioning of universities; creating an effective learning environment, presented as material resources, human resources, teaching and methodological and information resources, resources for control and evaluation. The internal pedagogical condition of the technology of effective organization of independent non-auditing work of future teachers of a foreign language is determined by considering a student as an active subject of the educational process.

Key words: *independent extra-curriculum work, future teachers of a foreign language, conditions of organization, institutions of higher education*

Надійшла до редакції 19.02.2018 р.